

KLASIČNA JEZIKA V SLOVENIJI

Zanimivo bi bilo podrobno raziskati, kakšen je bil razvoj poučevanja klasičnih jezikov na Slovenskem v preteklih časih. Vendar bi tak prikaz zahteval več časa, zato nameravam tu v obrisu podati le povojne razmere in predvsem sedanje stanje.

Poglejmo si najprej usodo grščine, ki je v primeri z nekaterimi drugimi pokrajinami Jugoslavije pri nas že od nekdaj igrala manj pomembno vlogo kot latinščina. Grški jezik, ki je takoj po osvoboditvi izgubil mesto v učnem načrtu, se je pozneje - do šolske reforme 1958, s katero je Okrajni ljudski odbor v Ljubljani ukinil osemletno gimnazijo in osnoval osemletno osnovno šolo in štiriletno gimnazijo - poučeval na obeh klasičnih gimnazijah: v Mariboru in Ljubljani. Po reformi je še nekaj let životaril in se zadnjikrat obvezno poučeval v letu 1962/63. Poslej sta edina možnost za slovenskega srednješolca, ki bi se rad učil grščine, dva neobvezna tečaja (začetni in nadaljevalni) na drugi gimnaziji v Ljubljani, po dve uri tedensko, ki ju v zadnjih letih obiskuje skupaj nekako dvajset učencev. Sta pa tudi dva tečaja grškega jezika za začetnike na filozofski fakulteti, za katere je vedno veliko zanimanje. Saj jih obiskuje ok 20 študentov.

Tudi latinščini, ki se je prej v dokajšnji meri obvezno poučevala, reforma ni bila naklonjena. Neobvezen pouk latinskega jezika je sicer na papirju dopuščen v višjih razredih vseh osnovnih šol, vendar so le redke mogle ali hotele ta pouk organizirati. Latinščina je bila prepuščena slučaju, odvisna od usposobljenosti učnega osebja, denarnih sredstev in dobre volje ravnateljev. Danes se poučuje latinščina na nekaj osnovnih šolah v Ljubljani in na osnovni šoli v Kočevju. Po statističnih podatkih se je v letu 1968/69, 7,3% slovenskih osnovnošolcev učilo latinščine. Številka je očitno optimistična, vsekakor danes ne drži več.

Medtem ko je na osnovnih šolah možen le neobvezen pouk latinščine, pa se na nekaterih gimnazijah (šestih, v večjih krajih Slovenije) poučuje obvezno, seveda le v nekaterih paralelkah; v 15 je pouk neobvezen. Poučuje se tudi na 11 zdravstvenih šolah in na veterinarski šoli v Ljubljani. Na drugi gimnaziji v Ljubljani, ki je prevzela višje razrede klasične gimnazije, so možne naslednje kombinacije:

- 1) nadaljevalna latinščina, angleščina, francoščina
- 2) začetna latinščina, angleščina, francoščina
- 3) začetna latinščina, angleščina

Običajno je dijakov vedno le za en razred v vsaki skupini, le redko se jih vpiše dovolj za dve paralelki. Vseh učencev latinščine, tako osnovnošolcev kot srednješolcev, je bilo v l. 1972/73. 3246.

Veliko pomankljivost pri pouku predstavljajo tudi zastareli učbeniki, ki se šele sedaj nadomeščajo z modernejšimi. Zavod za šolstvo SRS skrbi za aktiv učiteljev latinskega jezika, ki organizira letno več sestankov s preda-

vanji iz antične literature, zgodovine starega veka in arheologije, in s tem omogoča izpopolnjevanje znanja zlasti tistih učiteljev, ki jim je bila latinščina le stranski študij.

Kakšne so v zadnjem času razmere na univerzi? Pred nekaj leti je klasično filologijo vpisoval le en študent, leta 1970/71. sta se na novo vpisala dva, pozneje nobeden več. Kmalu po vojni se je program za študij klasične filologije spremenil; med leti 1948. in 1950. so ukinili C-predmet, ki je bil eden od modernih jezikov, v petdesetih letih so močno skrčili obseg zgodovine starega veka, zadnja večja sprememba pa je bila popolna ločitev študija grščine in latinščine, s čimer je odprta pot večjemu številu študijskih skupin. Omenjena dva - trenutno poslednja klasična filologa - študirata oba jezika in sicer enega štiri leta (pod A), drugega tri leta (pod B). Od ostalih (15 po številu) kombinirata dva študij grščine pod B s filozofijo, vsi drugi pa spisujejo latinščino, največ v kombinaciji z enim od modernih jezikov, razen enega, ki je k študiju zgodovine dodatno vpisal klasično filologijo pod B. 1972/73. so uvedli tretjestopenjski študij iz rimske književnosti.

Trenutno ima prof. K. Gantar Seminar iz rimske književnosti, ter predavanja in proseminarje iz literature obeh jezikov, prof. E. Mihevc-Gabrovec pa ih slovnice in historičnega razvoja jezikov. Asistent P. Simoniti vodi proseminar iz latinskega jezika in začetni tečaj iz grščine.

Pomanjkanje znanja klasičnih jezikov, zlasti latinščine ob vpisu na filozofsko fakulteto, je velika ovira pri študiju na marsikateri skupini, tako na romanistiki, zgodovini, arheologiji, filozofiji, pa tudi na pravni, medicinski fakulteti in na veterinarskom oddelku biotehniške fakultete, poleg tega pa zelo otežkoči razumevanje terminov v prirodoznanstvenih vedah in povzroča, žal, prepogosto napačno rabo raznih izrazov. Poudariti je treba, da je to le najbolj splošno opazna posledica neznanja klasičnih jezikov; o globljih, usodnejših posledicah za razvoj nekaterih panog raje molčimo. Pomankljivost v znanju skuša fakulteta popraviti z uvajanjem lektoratov (na filozofski fakulteti so trije predavatelji latinščine), kar seveda predstavlja za študente dodatno obremenitev pri študiju, ki so si ga izbrali in povzroča slabše uspehe, odlaganje izpitov, "izgubo" semestrov, slabo voljo in pritoževanje. Vse to bi še šlo, če ne bi s tem roko v roki padal nivo univerzitetnega pouka. Kako najti izhod iz zagate? Univerza ni začetek ampak formalni konec poti izobraževanja. Kdaj in kje stopimo na to pot, je jasno. Kakšna je, da imamo proti koncu toliko - do neke meje nepremagljivih - težav? Odgovor je na dlani.

Marjeta Šašel